

Drugostopenjski študijski program

SPLOŠNO JEZIKOSLOVJE

Oddelek za primerjalno
in splošno jezikoslovje

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Podatki o programu

naziv: Drugostopenjski študijski program

Splošno jezikoslovje

trajanje: 2 leti

točke: 120 kreditnih točk po ECTS

študijski program vsebuje naslednje smeri:

- enopredmetna smer,
- dvopredmetna smer.

Pri dvopredmetni smeri je nujna povezava z drugim dvopredmetnim študijskim programom oziroma dvopredmetno smerjo.

Dvopredmetno študijsko smer Splošno jezikoslovje je mogoče kombinirati z vsemi dvopredmetnimi študijskimi programi oz. smermi, ni pa je mogoče kombinirati z dvopredmetnimi pedagoškimi študijskimi programi oz. smermi, razen z dvopredmetno pedagoško smerjo Andragogika in dvopredmetnim pedagoškim študijskim programom Pedagogika.

Opis programa

Prvo vprašanje, ki ga prijatelji zastavijo novopečenemu splošnemu jezikoslovcu, se običajno glasi: »Kateri jezik pa študiraš?« Odgovor: »Nobenega. Vse.« Je že res, da posvečamo posebno pozornost našemu maternemu jeziku, slovenščini. Je tudi res, da študente, ki kot drugi predmet študirajo nek jezik, spodbujamo, da s spoznanimi splošnojezikoslovnimi orodji razmišljajo tudi o njem. Še več, program vsebuje študij osnov izbranega neindoevropskega jezika (na voljo so madžarščina, kitajščina in japonščina), ki širi obzorje z vpogledom v jezik, v mnogih pogledih precej drugačen od naše materinščine. Vendar se splošni jezikoslovec ne omejuje na nek specifični jezik, saj ga bolj kot katerikoli specifični jezik zanima človeška *jezikovna zmožnost* – zmožnost, vrojena vsakemu posamezniku, ki ljudi loči od vseh drugih bioloških vrst.

O naravnem človeškem jeziku splošni jezikoslovci razmišljamo iz vseh možnih zornih kotov. Osnovo programa tvorijo predmeti sinhronega teoretičnega jezikoslovja, pri katerih spoznavamo temeljne jezikovne ravnine: *fonetika* preučuje izgovor, zaznavo in akustično podobo glasov, tesno povezana *fonologija* pa sistem, ki ga tvorijo; *morfologijo* zanima, kako pomenonosne delčke besed zlagamo v besede, *skladnjo*, kako besede zlagamo v stavke, *semantika* pa se ukvarja s pomenom tako ustvarjenih enot. V teoretičnem delu programa pokukamo tudi v diahrono jezikoslovje, ki preučuje, kako se jeziki spreminjajo – če želite izvedeti vse o tem vidiku jezika, vpišite (tudi) primerjalno jezikoslovje na istem oddelku.

Dobršen delež programa je posvečen uporabnemu jezikoslovju, kot imenujemo krovno področje, katerega raznolika podpodročja povezujejo jezikoslovje z drugimi vedami in tehnologijami. *Psibolingvistika* se med drugim ukvarja z usvajanjem jezika v otroštvu in govornimi motnjami, ki se lahko pri tem pojavijo. Sorodna *nevrolingvistika* si pri preučevanju procesiranja jezika in razumevanju jezikovnih okvar pomaga tudi z modernimi tehnikami slikanja možganov. *Sociolingvistika* preučuje družbene vidike jezika, recimo jezikovno raznolenost in jezike v stiku. Pri *računalniškem jezikoslovju* se naučimo, kako lahko pri obdelavi in analizi jezikovnih virov uporabimo moderno informacijsko tehnologijo.

Nekateri študenti in študentke splošnega jezikoslovja že med študijem sodelujejo pri raznih jezikoslovnih oz. z jezikoslovjem povezanih projektih. Drugi se en semester odpravijo v tujino – oddelek ima vzpostavljene mnoge povezave za izmenjave študentov in študentk. Tretje zaneso v tujino po opravljenem študiju – na doktorski študij ali celo na delo na eni od mnogih tujih univerz, kjer gojijo jezikoslovje. Nekateri tudi ostanejo doma ali zavijejo v nejezikoslovne vode. Ne vemo, kakšna bo tvoja pot; gotovo je le, da te bomo člani Oddelka za primerjalno in splošno jezikoslovje spodbujali, da stopiš nanjo, in ti pri hoji po njej po najboljših močeh svetovali in stali ob strani.

Predmetnik – SPLOŠNO JEZIKOSLOVJE: enopredmetna smer

	predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1. letnik					
1. semester					
1. Sodobne jezikoslovne teorije 1	30		30	60	6
2. Jezikovna tipologija 1	30			30	6
3. Jezikovni pojavi in procesi v razmerah jezikovnega stika	30		30	60	6
4. Notranji izbirni predmet 1					6
5. Zunanji izbirni predmet 1					6
2. semester					
6. Analiza diskurza	30		30	60	6
7. Usvajanje jezika	30		30	60	6
8. Vežalna fonologija 1	30			30	6
9. Notranji izbirni predmet 2					6
10. Notranji izbirni predmet 3					6
2. letnik					
3. semester					
11. Sodobne jezikoslovne teorije 2	30		30	60	6
12. Jezikovno tržišče	15		15	30	6
13. Retorika			60	60	6
14. Izbrana poglavja iz nevrolingvistike in psiholingvistike	30		30	60	6
15. Zunanji izbirni predmet 2					3
16. Praktično usposabljanje				90	3
4. semester					
17. Notranji izbirni predmet 4					6
18. Magistrsko delo (enopredmetna smer)					24

Nabor strokovnih izbirnih predmetov

	predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1. Matematika za jezikoslovce	15		15	30	6
2. Teorija zgodovinskega jezikoslovja	60			60	6
3. Filozofija kognitivne znanosti za jezikoslovce	30		30	60	6
4. Teorija opisnega jezikoslovja – morfologija	45		15	60	6
5. Minimalistična teorija jezika	30		30	60	6
6. Metodologija jezikoslovnega raziskovanja	15		15	30	6

Predmetnik – SPLOŠNO JEZIKOSLOVJE: dvopredmetna smer

	predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1. letnik					
1. semester					
1. Sodobne jezikoslovne teorije 1	30		30	60	6
2. Jezikovni pojavi in procesi v razmerah jezikovnega stika	30		30	60	6
3. Zunanji izbirni predmet 1					3
2. semester					
4. Analiza diskurza	30		30	60	6
5. Notranji izbirni predmet 1					6
6. Zunanji izbirni predmet 2					3
2. letnik					
3. semester					
7. Izbrana poglavja iz nevrolingvistike in psiholingvistike	30		30	60	6
8. Notranji izbirni predmet 2					6
9. Praktično usposabljanje				90	3
4. semester					
10. Magistrsko delo (dvopredmetna smer)					15

Nabor strokovnih izbirnih predmetov

	predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1. Matematika za jezikoslovce	15		15	30	6
2. Teorija zgodovinskega jezikoslovja	60			60	6
3. Filozofija kognitivne znanosti za jezikoslovce	30		30	60	6
4. Teorija opisnega jezikoslovja – morfologija	45		15	60	6
5. Minimalistična teorija jezika	30		30	60	6
6. Metodologija jezikoslovnega raziskovanja	15		15	30	6
7. Jezikovna tipologija 1	30			30	6
8. Usvajanje jezika	30		30	60	6
9. Vežalna fonologija 1	30			30	6
10. Sodobne jezikoslovne teorije 2	30		30	60	6
11. Jezikovno tržišče	15		15	30	6
12. Retorika			60	60	6

Vsebinska predstavitev izbranih predmetov

Sodobne jezikoslovne teorije

Pri tem predmetu gremo v globino pri enem samem (izbranem) jezikovnem pojavu ali sklopu pojavov in spoznavamo, kaj imajo o njem povedati najnovejše jezikoslovne teorije. Recimo, kaj je tako posebnega na stavku »Če ima kmet osla, ga tepe.«, da se lahko o njem pogovarjamo cel semester?

Jezikovni pojavi in procesi v razmerah jezikovnega stika

Preučujemo zgodovinske, družbene, ekonomske in politične dejavnike, ki ustvarjajo in oblikujejo večjezično okolje, v katerem ima vsak jezik svoj status in položaj. Pri tem izpostavimo slovenski jezik kot jezik slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah, posebno pozornost pa posvečamo jezikovni politiki, jezikovni vitalnosti, jezikovnemu prilagajanju ter procesom revitalizacije jezika.

Usvajanje jezika

Kako začenjajo dojenčki govoriti? Ali veste, da že novorojenčki ločijo svoj jezik od tujega? Ali veste, da imajo novorojenčki raje ženske glasove kot moške? Ali se je mogoče v odrasli dobi naučiti govoriti nek jezik kot svoj prvi jezik? Zakaj otroci, ki se učijo slovenskega jezika, za označevanje prihodnosti uporabljajo ‚bom bil‘ namesto ‚bom‘?

Izbrana poglavja iz nevrolingvistike in psiholingvistike

Ali veste, da lahko med govorjenjem posnamemo vaše možgane in vidimo, kateri predeli se aktivirajo? Ali veste, da besedo, kot je ‚napisan‘, naši možgani takoj, ko jo vidijo, razčlenijo na manjše dele, ‚na-pis--n‘, in jo nato sestavijo nazaj? Ali vam je všeč beseda ‚preplavalec‘? Je boljša ali slabša od ‚preavto‘? Kaj se zgodi v vaših možganih, ko vidite te »besede«?

Teorija zgodovinskega jezikoslovja

Ni ga jezika, ki se ne bi spreminjal skozi čas. Pri tem predmetu se seznanimo z osnovnimi načeli, ki vodijo te spremembe, s poudarkom na glasoslovni in morfološki ravnini ter na prepoznavanju jezikovnih pojavov, ki nastajajo zaradi stika med jeziki ali narečji.

Teorija opisnega jezikoslovja – morfologija

Pri tem predmetu podrobneje spoznamo teorijo morfološke ravnine, ki preučuje, kako so zgrajene besede. Seznanimo se z različnimi morfološkimi pojavi in procesi ter z različnimi teoretičnimi pristopi, ki te pojave opisujejo ter razlagajo.

Strokovni profil in veščine

Kdo je jezikoslovec? Jezikoslovec je oseba (lahko tudi enojezična), ki vé veliko o jeziku (a ne nujno o jezikih). Jezikoslovec lahko razmišlja o jeziku kot o skladsnem ali kognitivnem sistemu, kot o družbenem pojavu itd. Glede na zanimanje in poklicno pot je lahko to razmišljanje ali zelo poglobljeno, in zato običajno omejeno na ozko jezikoslovno področje, ali pa širše in mnogokrat tudi interdisciplinarno – na Filozofski fakulteti je na drugi stopnji študij splošnega jezikoslovja enopredmeten ali dvopredmeten, in slednja smer omogoča diplomantom in diplomantkam, da pridobljeno jezikoslovno znanje povezujejo z znanjem, pridobljenim na drugem programu, in se tako uspešno srečujejo z vse pogostejšimi interdisciplinarnimi izzivi moderne, izrazito večkulturene družbe. V obeh primerih pa je pridobljeno jezikoslovno znanje uporabno na najrazličnejših področjih in ponuja edinstvene zaposlitvene možnosti.

Zaposlitvene možnosti

Morda se ti bo zdelo neverjetno, a jezikoslovca potrebuje prav vsakdo! Nekaj zaposlitvenih možnosti je očitnih. Jezikoslovec lahko nadaljuje s študijem na magistrski in doktorski stopnji ter postane profesor na univerzi ali raziskovalec na inštitutu. Jezikoslovno podkovan učitelj jezika bo mnogo lažje zadostil morebitnim posebnim potrebam svojih učencev, recimo v vse pogostejših primerih učencev, ki prihajajo iz drugih jezikovnih okolij. Vendar jezikoslovci uspešno delujejo tudi na najrazličnejših področjih, na katere nisi morda še nikoli pomislil/a.

So tvoje sanje delati v Hollywoodu? Z diplomom iz jezikoslovja lahko delaš tudi tam! Nekateri jezikoslovci ustvarjajo jezike za filme in serije, kot sta Avatar in Igra prestolov, še bolj pogosto pa najdemo jezikoslovce v vlogi inštruktorjev za narečja ali kot svetovalce pri projektih, ki želijo blesteti v zgodovinski ali znanstveni natančnosti glede jezika.

Bi ti bila ljubša služba v informacijskem podjetju? Študij jezikoslovja ti omogoča tudi to! Računalniški giganti, kot so Google, Yahoo in Microsoft, zaposlujejo veliko jezikoslovcev, ki se ukvarjajo s procesiranjem jezikovnih podatkov, pomensko analizo velikih količin podatkov, upravljanjem dokumentov itd.

Ne veš, ali bi bil jezikoslovec ali pravnik? Z diplomom iz jezikoslovja lahko delaš tudi na pravnem področju, in sicer kot forenzični jezikoslovec. Mnenje jezikoslovca je dobrodošlo pri mnogih pravnih zadevah, od interpretacije pogodb do tega, da na podlagi govora ugotavlja, ali je bila neka oseba pijana.

Kot jezikoslovec pa lahko delaš tudi v zdravstvu. Jezikoslovce potrebujejo na področju govorne patologije, jezikoslovne raziskave so nujne za izdelavo slušnih aparatov, vse več jezikoslovcev pa potrebujejo tudi pri izdelavi diagnostičnih orodij za razne kognitivne okvare.

Kontakti za nadaljnje informacije

Oddelčno tajništvo

mag. Ana Mehle
ana.mehle@ff.uni-lj.si
Soba R3B

Telefon

+ 386 1 241 14 30

Uradne ure

od ponedeljka do petka
od 11.00 do 13.00,
ob sredah tudi med 15.00 in 17.00

Skrbnik študijskega programa

doc. dr. Sašo Živanović
saso.zivanovic@guest.arnes.si

Spletna stran oddelka

<https://psj.ff.uni-lj.si/>

Za dodatne informacije o študiju se lahko obrnete tudi neposredno na študente in študentke Filozofske fakultete na e-poštni naslov tutorstvo@ff.uni-lj.si ali obiščete oddelčno Facebook stran www.facebook.com/JezikoslovjeFF.

Zakaj študirati splošno jezikoslovje

»Ali ste vedeli,
da je trenutno

živih jezikov na svetu okoli šest tisoč petsto? In ali ste vedeli, da smo do sedaj med njimi odkrili en sam jezik, ki nima besed za števila? Splošni jezikoslovec se ne ukvarja s posameznimi jeziki zgolj zaradi njih samih, temveč ga zanima, kaj nam labko vsak jezik pove o značilnostih naravnega človeškega jezika, jezika kot pojava. Kateri deli možganov so pomembni pri govoru, kako labko iz končnega števila besed sestavimo neskončno število povedi, kako labko dojenček že ure po rojstvu prepozna svoj materni jezik, kako se obnašajo jeziki v stiku z drugimi jeziki in zakaj so nekatere prvine skupne prav vsem do zdaj znanim jezikom, so le nekatera vprašanja, s katerimi se sreča študent oz. študentka splošnega jezikoslovja. Če vas je ob teh vprašanjih vsaj malo zamikalo in ste se pripravljene vprašati, koliko sklonov ima madžarščina, kaj ima jezikoslovje skupnega z drevesi, koliko grških črk vsebuje pomen besede ‚vsak‘ ter zakaj pravzaprav delimo glasove na samoglasnike in soglasnike, ste pravi kandidat oz. kandidatka za študij splošnega jezikoslovja. Kombinirate ga labko s študijem kateregakoli jezika in drugih humanističnih, družboslovnih ter tudi naravoslovnih ved, kot zaželeni člani raznih interdisciplinarnih ekip pa se labko posvetite najrazličnejšim področjem od jezikovne politike do nevrolingvistike.«

– Ema Štarkl, diplomantka splošnega jezikoslovja